

ONDINE

RAUTAVARA
Symphonies 1, 2 & 3
Leipzig Radio Symphony Orchestra
Max Pommer

ONDINE

Einojuhani Rautavaara (1928-)

1 Symphony No. 1	16:39
3 Symphony No. 2	21:22
7 Symphony No. 3	32:20
	[70:44]

Leipzig Radio Symphony Orchestra
Max Pommer

Deutsche Textbeilage

© Fazer

© 1990/97 Ondine Inc. Helsinki

Manufactured in Austria

STEREO/DIGITAL

ODE 740-2

DDD

LC 3572

ONDINE
ODE 740-2

RAUTAVAARA: SYMPHONIES 1, 2, & 3
LEIPZIG RADIO SYMPHONY ORCHESTRA • POMMER

RAUTAVAARA: SYMPHONIES 1, 2, & 3
LEIPZIG RADIO SYMPHONY ORCHESTRA • POMMER

ONDINE
ODE 740-2

Einojuhani Rautavaara as symphonist

Einojuhani Rautavaara (b. 1928) is one of the most important and internationally renowned contemporary Finnish composers. He studied composition first at the Sibelius Academy in Helsinki with Aarre Merikanto, then from 1955-56 in New York and Tanglewood with Aaron Copland, Vincent Persichetti and Roger Sessions, and finally in Switzerland with Wladimir Vogel and in Cologne with Rudolf Petzold. Rautavaara was professor of composition at the Sibelius Academy in 1976-1990, since when he has concentrated exclusively on his composing.

Stylistically, Rautavaara's music has ranged over a wide spectrum from post-war Finnish and Scandinavian modernism to avantgarde constructivism and thence from a more romantic musical language, anchored in tonality, to a post-modernism that combines both modernistic and more traditional elements. Rautavaara's extensive and highly individual oeuvre includes seven operas or chamber operas, seven symphonies, seven concertos for various instruments with orchestra and a large number of other orchestral, vocal and chamber works.

Einojuhani Rautavaara's symphonies reflect the stages in his development in a particularly interesting way. The

Symphony No. 1 was completed in 1956 while the composer was still studying in the United States. Originally it had four movements in the order slow-fast-slow-fast. But in 1988 the composer radically revised it, abandoning the original finale, combining the two slow movements into a single, extended opening movement and reworking the original second movement into a new finale.

The symphony admirably reflects the climate in Finnish music in the early 1950's. Whereas the unashamedly romantic paths of the lengthy first movement brings Shostakovich to mind, the grotesque, ironic sarcasm of the brief second movement, marked scherzo, is reminiscent of Prokofiev. These two composers, together with Bartók, Britten and Hindemith, represented the height of modernity in Finnish concert programmes in the immediate post-war years. The asymmetrical two-movement form of the symphony's revised version is highly unconventional, but in its very dualism it aptly underlines the youthful feel of the work.

The *Symphony No. 2*, written in 1957, is a sort of antithesis to the First. All the musical material for this four-movement work is derived from the seven Preludes for Piano. The symphony departs completely from the established tradition of the Finnish symphony. It is chamber-musical in character, intimate, and largely lacking in the thematic development

normally found in a symphony. The *Symphony No. 2* is highly dissonant and, unlike the First, avoids clear tonal centres. Whereas the musical idiom of the First *Symphony* recalled Shostakovich and Prokofiev, the Second on occasion brings to mind the third of this century's great Russian masters, Stravinsky.

The *Symphony No. 2* was Rautavaara's most modern work to date and thus anticipated the composer's later avantgarde period. The melodies and harmonies are dominated by three intervals, a minor ninth, a perfect fifth and a tritone. Rhythm acquires more prominence, especially in the fast movements. The work ends with a true display of rhythmic fireworks that calls to mind Stravinsky's *Adoration of the Earth*. The final version of this symphony, completed 1984, differs from the original in that it is scored for a slightly larger orchestra and in places has a richer sound (especially in the third movement).

The *Symphony No. 3*, written in 1959-60, constitutes a synthesis of the romanticism of the First *Symphony* and the modernism of the Second. The work is twelve-tone but does not aspire a total chromaticism: on the contrary, the row and its variations generate the pitches and intervals, but the music itself is shaped according to what are, ultimately, total laws. As a result, the *Symphony No. 3* surprisingly harks back far beyond the First *Symphony* to Bruckner and the German late romantics.

Rautavaara's Third *Symphony* is unique in Finnish music in its response to Bruckner – in no other Finnish symphony have Bruckner's musical idiom and formal thinking become such a clearly perceptible part of the personality of another composer living at a totally different period. This does not, however, diminish the work's value. The Third *Symphony* is true Rautavaara: it was his most important work to date and his first real symphonic masterpiece. It has four movements and breathes in broad spans, as if in the rhythm of land and sea. The finale weaves together the main material from the previous movements and comes to rest in the opening key of the first movement, D minor. As in Bruckner's late symphonies, the score includes four Wagner tubas.

Kalevi Aho

Max Pommer, who studied at the university and music academy in his native Leipzig, has made a name for himself as the conductor and long-time Artistic Director of the Neues Bachisches Collegium Musicum founded by him. Principal Conductor of the Leipzig Radio Symphony Orchestra 1987-1991, he first conducted the Salzburg Mozarteum Orchestra at the Salzburg Festival in 1991. Since then he has made frequent appearances with the orchestra, accompanying it to Spain and, in 1995, on

an extensive tour of North America. In 1993 he was appointed Artistic Director of the Thüringen Chamber Orchestra in Weimar. In the past few years he has also held engagements with the Hamburg State Opera, conducting the opera orchestra in the opening concerts of the Brahms and Schubert jubilee years in Madrid in January 1997.

A conductor with numerous guest appointments to his credit in Europe and America, Max Pommer has appeared with the Scottish Chamber Orchestra, the Helsinki Philharmonic Orchestra, the St. Paul Chamber Orchestra in Minnesota, the Basque National Orchestra in San Sebastian, and many others.

Max Pommer is a professor at the Saarland Music Academy. He has recorded a considerable repertoire, particularly Bach, Mozart and Handel but also works by more modern composers such as Kurt Weill. For Ondine he has recorded orchestral works by Einojuhani Rautavaara.

The Leipzig Radio Symphony Orchestra was established about sixty years ago. Under Carl Schuricht, Hermann Scherchen, Hermann Abendroth, Herbert Kegel and Max Pommer it has become one of the most celebrated symphony orchestras in Europe. The orchestra has been on a number of extensive tours in Europe and to Japan.

Einojuhani Rautavaara als Sinfoniker

Einojuhani Rautavaara (*1928) zählt zu den bedeutendsten und international bekanntesten finnischen Komponisten der Gegenwart. Er studierte Komposition an der Sibelius-Akademie in Helsinki bei Aarre Merikanto und setzte sein Studium 1955-56 in New York und Tanglewood (bei Aaron Copland, Vincent Persichetti und Roger Sessions) und danach in der Schweiz (bei Wladimir Vogel) und in Köln (bei Rudolf Petzold) fort. Rautavaara hatte in den Jahren 1976-1990 an der Sibelius-Akademie eine Professur für Komposition. Seitdem hat er sich ausschließlich auf sein Schaffen als Komponist konzentriert.

Die stilistischen Fixpunkte Rautavaaras wechselten im Laufe der Jahre vom finnischen und nordischen Modernismus der Nachkriegszeit zum konstruktivistischen Avantgardismus, dann zu einer romantischeren, sich auf tonale Zentren stützenden Tonsprache und schließlich zu einer Art postmodernem Stil, in dem modernistische und traditionalistische Elemente miteinander verknüpft werden. Das umfangreiche, durchweg sehr individuell geprägte Oeuvre Rautavaaras umfaßt sieben Opern bzw. Kammeroper, sieben Sinfonien, sieben Konzerte für verschiedene Instrumente und Orchester sowie

eine große Anzahl von anderen Orchester-Vokal- und Kammermusikwerken.

Die Sinfonien Einojuhani Rautavaaras reflektieren auf interessante Weise die Entwicklungsphasen des Komponisten. Die *Sinfonie Nr. 1* entstand 1956, als Rautavaara in den USA studierte. In der ursprünglichen Fassung bestand die Sinfonie aus vier Sätzen in der Reihenfolge langsam-schnell-langsam-schnell. 1988 wurde das Werk vom Komponisten völlig überarbeitet, das Finale ganz weggelassen, die beiden langsamen Sätze zu einem ausgedehnten Einleitungssatz zusammengefaßt und der ursprüngliche zweite Satz zu einem kurzen Finale umgearbeitet. Die Sinfonie verkörpert trefflich die Atmosphäre des finnischen Musiklebens der frühen fünfziger Jahre. Das romantische, schamlose Pathos des umfangreichen ersten Satzes enthält einen Anflug von Schostakowitsch, das grotesk-ironische, sarkastische Scherzo erinnert an den Stil Prokofjews – bildeten doch Schostakowitsch und Prokofjew neben Bartók, Britten und Hindemith Markierungspunkte des Modernismus in finnischen Konzertprogrammen der Nachkriegszeit. Die Disproportion der endgültigen Form der Sinfonie mit nur zwei Sätzen ist sehr ungewöhnlich, hebt aber mit ihrer polemischen Zuspitzung auf gelungene Weise die jugendliche Seelenlandschaft des Werks hervor.

Die 1957 komponierte *Sinfonie Nr. 2* war eine Art Antithese für die ein Jahr

zuvor entstandene erste Sinfonie. Das gesamte musikalische Material der Sinfonie in vier Sätzen stammt aus sieben Präludien für Klavier. Die Sinfonie läßt die bisherige Tradition der finnischen Sinfonie völlig hinter sich. Sie ist kammermusikalisch, intim, ihr fehlt meistens die mit der Sinfonik normalerweise einhergehende thematische Durchführung und Verarbeitung. Vom Klangcharakter her ist die zweite Sinfonie sehr dissonant; im Gegensatz zur ersten Sinfonie sollen eindeutige tonale Zentren vermieden werden. Während die Tonsprache der ersten Sinfonie an Schostakowitsch und Prokofjew erinnerte, läßt die zweite Sinfonie stellenweise Assoziationen zu einem dritten großen russischen Meister dieses Jahrhunderts, zu Strawinsky, aufkommen. Die zweite Sinfonie war die bis dahin modernste Komposition Rautavaaras und ein Vorgriff auf die folgende avantgardistische Stilperiode des Komponisten. Die melodik und Harmonien der Sinfonie werden von drei Intervallen beherrscht - kleine None, reine Quinte und Tritonus. In der zweiten Sinfonie hat die Rhythmik eine akzentuierte Bedeutung, besonders in den schnellen Abschnitten. Das finale des Werks mündet in einem rhythmischen Feuerwerk, das Strawinskys Frühlingsfeier in Erinnerung bringt. Die 1984 entstandene endgültige Fassung der zweiten Sinfonie weicht von der ursprünglichen Fassung insofern ab, als die Instrumentation etwas

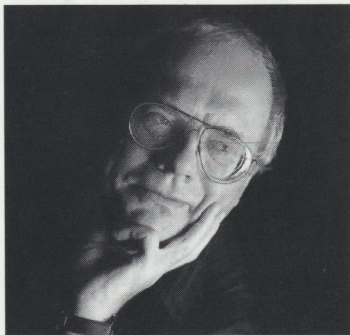
erweitert und das Klangbild stellenweise (vor allem im dritten Satz) bereichert wurde.

Die 1959-60 komponierte *Sinfonie Nr. 3* bildet im sinfonischen Schaffen Rautavaaras eine Art Synthese aus dem Romantizismus der ersten und dem Modernismus der zweiten Sinfonie. Bei der Komposition verwendete Rautavaara die Zwölftontechnik, er strebte aber mit dieser Technik keine totale Chromatik an. Die Grundgestalt der Reihe einschließlich Umgestaltungen ist in die Position des Ton- und Intervallmaterials gerückt, das in Anlehnung an die vom Wesen her tonalen Gesetze als Musik erfaßt wird. Infolgedessen weist die dritte Sinfonie überraschend noch weiter in die Vergangenheit als die erste Sinfonie, bis hin zu Bruckner und der deutschen Spätromantik. In der finnischen Bruckner-Rezeption ist die dritte Sinfonie Rautavaaras tatsächlich ein einmaliges Werk – in keiner anderen finnischen Sinfonie sind die brucknersche Tonsprache und Formidee zu einem so deutlich erkennbaren Teil der Persönlichkeit eines Komponisten aus einem ganz anderen Zeitalter verschmolzen. Dies schmälert aber nicht den Wert der Komposition. Die dritte Sinfonie ist zugleich sehr typisch für Rautavaara – sie war die bis dahin bedeutendste Komposition Rautavaaras und sein erstes herausragendes sinfonisches Meisterwerk. Die Sinfonie besteht aus vier Sätzen, die Musik atmet in langsamen,

weiten, großen Bögen, im Rhythmus des Landes und des Meeres. Das Finale verbindet das zentrale thematische Material der vorangehenden Sätze, zum Schluß versinkt die Sinfonie in der Eröffnungstonart d-Moll des ersten Satzes. Zur Instrumentierung zählen, ebenso wie bei den letzten Sinfonien Bruckners, vier Wagnertuben.

Kalevi Aho

Der geborene Leipziger Dirigent **Max Pommer**, der in seiner Heimatstadt an der Hochschule für Musik und der Universität studiert hat, erlebte seinen internationalen Durchbruch mit dem Neuen Bachischen Collegium Musicum, dessen Gründer und künstlerischer Leiter er viele Jahre war.

Max Pommer

Von 1987 bis 1991 war er Chefdirigent des Leipziger Rundfunkorchesters. Das Salzburger Mozarteum Orchester dirigierte Pommer erstmalig bei den Salzburger Festspielen 1991. Seitdem arbeitet er regelmäßig mit dem Orchester – so hat er verschiedene Gastspiele in Spanien und zuletzt eine große Nordamerika-Tournee geleitet. Seit 1993 ist er künstlerischer Leiter des Thüringischen Kammerorchesters in Weimar. In den letzten Jahren hat er mit der Hamburger Staatsoper zusammengearbeitet, dessen Orchester im Januar 1997 unter der Leitung von Pommer in Madrid das Auftaktkonzert für das Brahms- und Schubertjahr bestritt.

Als Gastdirigent wird Pommer immer wieder von verschiedenen Orchestern eingeladen, u.a. vom Scottish Chamber Orchestra, dem Philharmonischen Orchester Helsinki, dem St. Paul Chamber Orchestra in Minnesota und dem Baskischen National Orchester in San Sebastian.

Max Pommer hat eine Professur an der Musikhochschule des Saarlandes. Die Liste seiner CD-Einspielungen – vorwiegend mit Werken von Bach, Mozart und Händel, aber auch von Komponisten der Neuzeit wie etwa Kurt Weill – ist lang. Für Ondine hat er Orchesterwerke von Einjuhani Rautavaara eingespielt.

Das Leipziger Rundfunkinfonorchester wurde vor etwa 60 Jahren gegründet. Unter der Leitung von Carl

Schuricht, Hermann Scherchen, Hermann Abendroth, Herbert Kegel und Max Pommer entwickelte sich das Orchester zu einem der renommiertesten Orchester Europas. Das Orchester hat umfangreiche Konzertreisen in Europa und Japan gemacht.

Einojuhani Rautavaara sinfonikkona

Einojuhani Rautavaara (s. 1928) kuuluu keskeisiin ja kansainvälisesti tunnetuimpiin nykyhetken suomalaisiin säveltäjiin. Hän opiskeli sävellystä Sibelius-Akatemiassa Helsingissä Aarre Merikannon johdolla ja jatkoi opintojaan vuosina 1955-56 New Yorkissa ja Tanglewoodissa (Aaron Copland, Vincent Persichetti ja Roger Sessions), sekä tämän jälkeen Sveitsissä (Wladimir Vogel) ja Kölnissä (Rudolf Petzold). Rautavaara toimi Sibelius-Akatemian sävellyksen professorina vuosina 1976-1990, minkä jälkeen hän on keskittynyt yksinomaan sävellystyöhönsä.

Rautavaaran tyylillinen asennoituminen on vaihdellut sodanjälkeisestä suomalaisesta ja pohjoismaisesta modernismista konstruktivistiseen avantgardismiin, siitä taas romanttisempaan, tonaalisiin keskukseen tukeutuvaan sävelkieleen, ja lopulta

modernistisia ja traditionalistisempia elementtejä yhdistävään sävelkieleen, jossa on havaittavissa myös postmodernistisen taide-estetiikan piirteitä. Rautavaaran laajaan, kattaaltaan hyvin persoonalliseen tuotantoon kuuluu seitsemän oopperaa tai kamarioopperaa, seitsemän sinfoniaa, seitsemän konserttoa eri instrumenteille ja orkesterille sekä suuri määrä muita orkesteri-, vokaali- ja kamarimusiikkiteoksia.

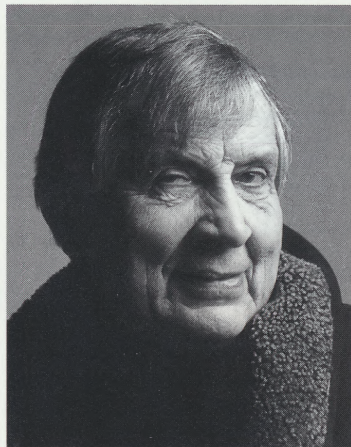
Einojuhani Rautavaaran sinfoniat kuvastavat hyvin kiintoisalla tavalla säveltäjän eri kehitysvaiheita. *Sinfonia nro 1* on sävelletty vuonna 1956 Rautavaaran opiskellessa vielä Yhdysvalloissa. Sinfonian alkuperäisversiossa on neljä osaa järjestyksessä hidas-nopea-hidas-nopea. Vuonna 1988 säveltäjä kuitenkin muokkasi teoksen perusteellisesti uudestaan jättämällä alkuperäisen finaalin kokonaan pois, yhdistämällä molemmat hitaat osat yhdeksi laajaksi aloitusosaksi sekä sijoittamalla alkuperäisen toisen osan muunnettuna finaaliksi. Sinfonia heijastaa erinomaisesti 1950-luvun alkupuolen suomalaista musiikillista ilmapiiriä. Laajan ensimmäisen osan romanttisessa, häpeämättömässä päätöksessä on häivähdyks Sostakovitsia, ja lyhyen toisen osan groteskin ironinen, sarkastinen scherzo tuo mieleen myös Prokofjevin tyyliin. Sekä Sostakovits että Prokofjev olivat Bartókin, Brittenin ja Hindemithin ohella modernismin ääripisteitä sodanjälkeisten vuosien suomalaisissa konserttiohjelmissa. Sin-

fonian lopullisen version kaksiosainen muoto on epäsuhteisuudessaan varsin epäsovinnainen, mutta korostaa poleemisessa kärjistävyydessään silti onnistuneesti teoksen nuorekasta sielunmaisemaa.

Vuonna 1957 sävelletty *sinfonia nro 2* syntyi eräänlaisena antiteesinä esikois-sinfoniale. Neliosaisen teoksen kaikki musiikillinen materiaali on peräisin teoksesta Seitsemän preludia pianolle. Sinfonia poikkeaa täysin suomalaisen sinfonian siihenastisesta lajiperinteestä. Teoksen luonne on kamarimusiikillinen, intiimi, ja siitä puuttuu suurelta osalta sinfonisuuteen normaalisti liitetty temaattinen kehittäminen. Soinnunkäytöltään toinen sinfonia on varsin dissonoiva, ja vastakohtaksi ensimmäiselle sinfoniale teoksessa pyritään välttämään selviä tonaalisia keskuksia. Kun ensimmäisen sinfonian sävelkieli toi mieleen Sostakovitsin ja Prokofjevin, toinen sinfonia assosioituu paikoin tämän vuosisadan kolmanteen suureen venäläiseen mestariin Stravinskiin. Toinen sinfonia oli Rautavaaran siihen mennessä modernein sävellys, ja teos ennakoி siten säveltäjän seuraavaa, avantgardistista tyylikautta. Sinfonian melodiikkaa ja harmonioita vallitsee kolme intervallia – pieni nooni, puhdas kvintti ja tritonus. Rytmiiikan merkitys toisessa sinfoniassa on korostunut, etenkin nopeissa osissa. Teoksen finaali päättyy suoraan ilotulitukseen,

joka tuo mieleen Stravinskin Kevään pyhyksen. Vuonna 1984 syntynyt toisen sinfonian lopullinen versio poikkeaa alkuperäisestä siinä, että sinfonian soitinkokoonpanoa on hiukan laajennettu ja teoksen soitinkuvaa on paikoin (etenkin kolmannessa osassa) rikastettu.

Sinfonian nro 3 Einojuhani Rautavaara sävelsi vuosina 1959–60. Rautavaaran sinfoniasarjassa teos luo eräänlaisen synteasin ensimmäisen sinfonian romanttisuudesta ja toisen sinfonian modernistisuudesta. Teos on sävelletty 12-säveltekniikkaa käyttäen, mutta tällä tekniikalla Rautavaara ei ole pyrkinyt

Einojuhani Rautavaara

totaliseen kromatiikkaan, vaan teoksen perusrivi muunnoksineen on saanut sävel- ja intervallimateriaalin aseman, jota pohjimmiltaan tonaalisiin lakeihin nojaten hahmotetaan musiikiksi. Tämän seurausena kolmas sinfonia viittaa yllättäen vielä ensimmäistä sinfoniaa kauemmas menneisyyteen, aina Bruckneriin ja saksalaiseen myöhäisromantiikkaan asti. Suomalaisessa Bruckner-reseptiossa Rautavaaran kolmas sinfonia on itse asiassa ainutlaatuinen teos – missään muussa suomalaisessa sinfoniassa brucknermainen sävelkieli ja muotoajattelu eivät ole sulautuneet yhtä selvästi havaittavaksi osaksi kokonaan toisella aikakaudella elävän säveltäjän persoonallisuutta. Tämä ei silti vähennä teoksen arvoa. Kolmas sinfonia on samalla täysin aitoa Rautavaaraa – teos oli siihen mennessä merkittävin Rautavaaran sävellys ja hänen ensimmäinen todellinen sinfoninen mestariteoksensa. Sinfoniassa on neljä osaa, ja sen musiikillinen hengitys tapahtuu hitain, laajoin kaarroksin, ikään kuin maan ja meren rytmissä. Teoksen finaali kokoaa yhteen aikaisempien osien keskeisen temaattisen materiaalin, ja sinfonia vaipuu lopulta ensimmäisen osan avaussävel-lajiin, d-molliin. Teoksen soitinkokoonpanoon kuuluu Brucknerin viimeisten sinfonioiden tavoin myös neljä Wagner-tuubaa.

Kalevi Aho

Leipzigissa syntynyt, kotikaupunkinsa musiikkikorkeakoulussa ja yliopistossa opiskellut **Max Pommer** on tullut tunnetuksi erityisesti perustamansa Neues Bachisches Collegium Musicum -orkesterin kapellimestarina ja pitkäaikaisena taiteellisenä johtajana. Vuosina 1987-1991 hän toimi Leipzigin radion sinfoniaorkesterin ylikapellimestarina. Salzburgin Mozarteum-orkesteria Pommer johti ensimmäisen kerran Salzburgin musiikkijuhlilla 1991. Yhteistyö on sen jälkeen jatkunut tiiviinä: orkesteri on esiintynyt Pommerin johdolla Espanjassa, ja 1995 Pommer oli orkesterin kanssa laajalla Pohjois-Amerikan kiertueella. Weimarilaisen Thüringenin kamariorkesterin taiteellisena johtajana hän on toiminut vuodesta 1993. Viime vuosina Pommer on ollut yhteistyössä Hampurin valtionoopperan kanssa. Oopperan orkesteri esiintyi tammikuussa 1997 Pommerin johdolla Madridissa Brahms- ja Schubert-vuoden avajaiskonsertissa.

Pommer on toistuvasti vierailut johtamassa useita eurooppalaisia ja amerikkalaisia orkestereita, mm. Scottish Chamber Orchestraa, Helsingin kaupunginorkesteria, St. Paul Chamber Orchestraa Minnesotassa ja Baskimaan kansallisorkesteria San Sebastianissa.

Max Pommer toimii Saarlandin musiikkikorkeakoulun professorina. Hän on levyttänyt runsaasti varsinkin Bachin, Mozartin ja Händelin teoksia, mutta myös uudempien säveltäjänimien, mm. Kurt

Weillin musiikkia. Hän on levyttänyt Ondinelle Einojuhani Rautavaaran orkesteriteoksia.

Leipzigin radion sinfoniaorkesteri on perustettu noin 60 vuotta sitten. Carl Schurichtin, Hermann Scherchenin, Hermann Abendrothin, Herbert Kegelin ja Max Pommerin johdolla orkesterin tekniset ja tulkinnalliset ominaisuudet ovat nostaneet sen yhdeksi Euroopan tunnetuimmista sinfoniaorkestereista, joka on tehnyt laajoja kiertueita useiden Euroopan maiden lisäksi myös Japaniin.

Recorded at the Bethanien Church,
Leipzig, 6/1989

Engineers: Fritz Schurig,
Helga Hoffmann

Producer: Christian Cerny

Booklet Photo: Tuomo Manninen
(Rautavaara)

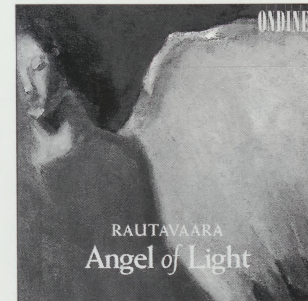
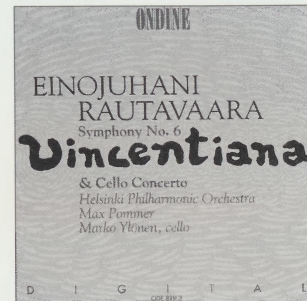
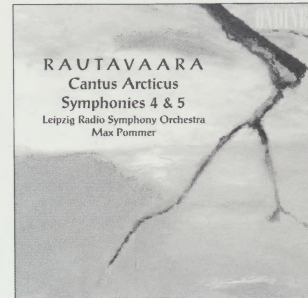
Cover Painting: Pekka Hepoluhta

Cover Design: Antti Metsäranta
Executive Producer: Reijo Kiilunen

© 1990/97 Ondine Inc. Helsinki

This record was produced with support from The Foundation for the Promotion of Finnish Music (LUSES).

Complete Rautavaara Symphonies 1-7

ONDINE

COMPACT
disc
DIGITAL AUDIO

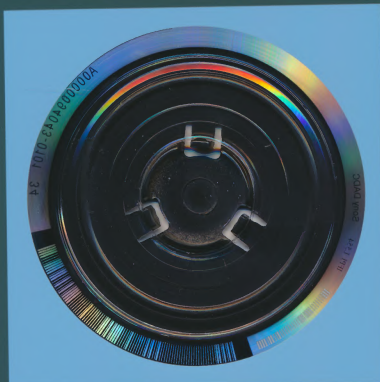
DIGITAL
RECORDING

ODE 740-2

biem/ ncb

© 1990/97
ONDINE INC.

Made in Austria
by DADC
All rights reserved

Leipzig Radio

Symphony

Orchestra

Max Pommer

LD3572

RAUTAVAARA

Symphonies 1, 2 & 3